

Punct de vedere al Universității din București cu privire la pachetul de propuneri pentru transformarea învățământului superior

Punctul de vedere al Universității din București cu privire la pachetul de propuneri pentru transformarea învățământului superior are în vedere următoarele trei aspecte cheie:

- Conceptul de diplomă comună europeană (joint European Degrees),
- Fezabilitatea introducerii unui statut legal al alianțelor de universități europene,
- Crearea unui Observator pentru învățământul superior responsabil cu monitorizarea implementării strategiei.

Comentarii și propuneri generale pe marginea pachetului de propuneri pentru transformarea învățământului superior și a aspectelor precizate

- Noile demersuri de modernizare a Spațiului European al Învățământului Superior și de consolidare a cooperării transnaționale din domeniul educației invită instituțiile de învățământ superior la un exercițiu amplu de reconsiderare a practicilor existente în procesele de învățare și predare, cu accent pe provocările societale, asigurând un impact sustenabil și transformațional viitoarelor abordări europene. Prin aceste demersuri, contextul academic transcende spațiul regional și propune o marcă educațională europeană în piața globală a educației, promovând noi forme de colaborare transnațională, bazate pe încredere reciprocă, împărtășire de valori și principii, prin intermediul unor instrumente adaptate noilor paradigme academice.
- Viitorul spațiu academic european poate fi reconfigurat și consolidat prin cooperare, inovare, modernizare, inter-conectivitate, asumare, asigurând un climat optim pentru cele mai importante proiecte de transformare a învățământului superior european, așa cum reies și din Strategia Europeană pentru Universități și din propunerea de Recomandare privind crearea de punți pentru o cooperare europeană eficientă în domeniul învățământului superior.

- În acest context, universitățile joacă un rol crucial în sprijinirea consolidării unui spațiu educațional deschis tuturor studenților, în care cooperarea transnațională asigură nu doar incluziunea, excelența, diversitatea, atractivitatea și competitivitatea, dar contribuind și la oferirea unor soluții concrete la probleme reale cu care societatea și membrii comunității se confruntă, fie că ne referim la nevoia de șanse egale de acces la educație, fie că avem în vedere schimbările climatice, provocările aduse valorilor democratice, transformarea digitală sau dinamica accentuată a solicitărilor din piața forței de muncă. În relație cu aceste perspective, comunitățile academice transnaționale (în special Alianțele de Universități Europene) devin cei mai importanți promotori ai schimbării, atât prin propunerea unor noi soluții la problemele pe care le identifică, cât mai ales prin testarea principalelor proiecte de reformă europeană: unități de învățare flexibile care să ducă spre micro-credite (micro-credentials), flexibilizarea curriculumului academice și a proceselor de învățare, deschiderea ofertei educaționale către studenții non-tradiționali, accentuarea mobilității și a schimburilor culturale și, cu atât mai mult, dezvoltarea programelor comune de studii și a Diplomelor Europene.
- Participarea universităților la acest proiect amplu, la nivel regional, nu se poate realiza în absența unor demersuri de sprijin pertinente din partea Comisiei Europene (în materie de surse sustenabile de finanțare, instrumente europene operaționalizate, dialog intens cu factorii de decizie, consultări cu actorii implicați în schimbare) și din partea statelor membre (armonizarea legislativă și metodologică în acord cu nevoile identificate în diversele demersuri de inovare propuse la nivel european, asigurarea unor instrumente financiare și structurale clare la nivel național pentru stimularea excelenței și inovării, oferirea unor surse adiționale de finanțare competițională pentru universitățile implicate în aceste procese transformatoriale).

Comentarii și propuneri aplicate pe experiența Universității din București în cadrul Alianței Europene CIVIS, cu rol direct în inovarea curriculară europeană, construcția de Diplome Europene și statutele legale ale Alianțelor

- Universitatea din București, prin Alianța CIVIS, se înscrie pe lista universităților europene care asigură un cadru optim implementării celor mai importante proiecte de inovare academică din spațiul european, atât din perspectiva direcțiilor strategice propuse și susținute, cât mai ales prin proiectarea și implementarea unor instrumente concrete care să asigure alinierea Alianței CIVIS și a UB la direcțiile de dezvoltare propuse prin pachetul de propuneri pentru transformarea învățământului superior.

- Universitatea din București, prin Alianța CIVIS, a propus o nouă viziune asupra curriculei academice europene, pornind de la proiectarea unităților mici de învățare și flexibilizarea parcursului de învățare (cu accent pe formatele multiple de livrare și pe recunoașterea învățării asigurată prin creditele ECTS și volumul de muncă), până la componente educaționale modulare (bazate pe filosofia „micro-credentials”), de tipul microprogramelor de studii, asigurând un cadru optim pentru construcția de Diplome Europene în cadrul alianței, pe toate cele trei niveluri de studii. Această nouă construcție curriculară se bazează pe concepte precum „building blocks” și „stackability”, asigurând un proces de recunoaștere și integrare a componentelor mici de învățare în cele mai mari, dar și recunoașterea individuală a tuturor activităților de învățare, prin intermediul sistemului de credite ECTS.
- Universitatea din București consideră că demersurile de reconfigurare a spațiului european al învățământului superior și de întărire a formelor variate de cooperare transnațională din domeniul educațional au nevoie de o nouă viziune asupra construcției curriculare academice, bazată pe modularizare, flexibilizarea învățării, asigurând cadrul optim pentru construirea unor Diplome Europene, ca etichete de excelență ale unor noi programe comune de studii la nivel european, în care mobilitatea, provocările societale, inovarea pedagogică și inter- / transdisciplinaritatea să reprezinte componente de bază. O construcție curriculară multifacetată, bazată pe modularizare, recunoașterea automată și transferabilitatea învățării și pe dimensiunea transformativă a procesului educațional, este singura care poate asigura un impact sustenabil al inovării academice europene și înscrierea pe o piață globală educațională, mai competitivă și mai dinamică decât până acum.
- Universitatea din București salută demersurile organismelor europene, cu precădere cele ale Comisiei Europene, de a propune construirea inovării academice printr-o abordare incrementală care să se dezvolte atât pe întregul eșafodaj deja existent al Procesului Bologna, cât și pe rezultatele analizelor curente și viitoare pe baza cărora va fi proiectat instrumentarul european al inovării, bazat pe proiecte pilot și învățare reciprocă accentuată. Aceeași abordare este observată și în viziunea europeană privind construcția Diplomei Europene, ca etichetă de excelență asupra unor programe transnaționale comune de studii, dar care nu diminuează valoarea diplomelor și a certificărilor naționale. Dimpotrivă, noile demersuri își propun consolidarea instrumentelor existente, precum sistemul de credite ECTS, standardele europene de asigurare a calității (ESG) sau Cadrul European al Calificărilor (EQF), propunând mai degrabă reconfigurarea lor într-un peisaj mai amplu și împuternicirea acestora pentru viitoarele demersuri.

- Universitatea din București, prin Alianța CIVIS, se alătură universităților europene în amplul proiect de pilotare a Diplomelor Europene, având deja experiența consolidată de proiectare și implementare a unei curricule academice europene inovative care oferă un cadru concret pentru inserarea Diplomelor Europene în procesele de certificare a programelor comune de studii, pe baza unor standarde și proceduri transparente de asigurare a calității, prin cooperarea cu universităților partenere din alianță, dar și cu universitățile din celelalte alianțe europene. Prin aceasta, Universitatea din București își exprimă convingerea că alianțele de universități europene reprezintă cele mai potrivite spații de pilotare a principalelor proiecte de inovare a învățământului superior european, construind pe experiența acumulată în ultimii trei ani, dar și pe direcțiile strategice asumate la nivelul alianței.
- Universitatea din București consideră că principalele provocări pe care statele membre și instituțiile de învățământ superior trebuie să le depășească sunt armonizarea legislativă, care să permită dezvoltarea programelor comune de studii și recunoașterea (chiar automată) a învățării din cadrul acestor activități educaționale, configurarea unui cadru coerent și incluziv de asigurare a calității proceselor educaționale aferente programelor comune de studii (prin corelarea proceselor de asigurare a calității de la nivel național cu standardele europene și prin adoptarea la nivel național a principiilor abordării europene privind asigurarea calității programelor comune de studii), dar și respectarea uniformă a sistemelor și instrumentelor deja existente și adoptate (cum ar fi diferitele instrumente ale Procesului Bologna).
- Universitatea din București, prin Alianța CIVIS, consideră că statutele legale ale alianțelor de universități europene reprezintă instrumente valoroase pentru asigurarea unei identități transnaționale academice puternice pentru alianțe, în vederea asigurării unui climat cooperativ activ, asigurat de un set clar de principii și valori reciproce, permițându-le acestora să împărtășească resurse și servicii comune, platforme inter-operaționale pentru derularea de activități comune și mixte de învățare, consolidarea cooperării transnaționale și construirea de Diplome Europene comune.
- Universitatea din București consideră că identificarea celor mai potrivite forme de reprezentativitate legală a alianțelor de universități europene trebuie să asigure continuitatea identităților individuale ale tuturor instituțiilor de învățământ superior incluse în alianțe, cu respectarea particularităților culturale și a specificațiilor academice proprii fiecăreia, răspunzând însă nevoilor mult mai accentuate de cooperare. În acest sens, în cadrul Alianței CIVIS, Universitatea din București s-a implicat activ în demersurile de identificare și proiectare a statutului legal propus la nivelul alianței, menit să asigure o identitate europeană

împuternicită, care să reprezinte interesele tuturor universităților partenere. Cu toate acestea, este important de subliniat faptul că statutul legal al alianțelor nu reprezintă un panaceu universal la provocările cu care alianțele se confruntă, întrucât unele dintre acestea reprezintă mai degrabă aspecte specifice regionale sau naționale, care nu pot fi rezolvate decât prin abordări sistemice, structurale, etapizate.

- Universitatea din București își exprimă disponibilitatea de a se alătura demersurilor Comisiei Europene și a celorlalte organisme regionale și naționale care își propun construirea unor scenarii pentru identificarea posibilelor forme pe care statutele legale ale alianțelor de universități europene le pot lua în viitorul apropiat, în vederea explorării aplicabilității acestora în cadrul alianțelor și a relației dintre ele și perspectivele de dezvoltare și inovare a spațiului educațional european. Astfel, considerăm că pașii propuși în procesul de identificare a posibilelor forme pe care statutele legale le pot lua, prin investigarea instrumentelor existente (cum este cazul Grupărilor Europene de Cooperare Teritorială), proiectarea unor scenarii și propunerea unor modele optime, pot asigura un proces clar, eficient, de asigurare a unui cadru european armonizat pentru alianțele care își doresc adoptarea unui statut legal. Astfel, salutăm inițiativa Comisiei de a lăsa această decizie în mâna alianțelor, fără a impune aderarea la o formă de identitate legală și a constrânge această decizie.
- Universitatea din București consideră că formarea unui corp european de specialiști / experți în domeniul demersurilor subsecvente strategiei europene și a direcțiilor de inovare a spațiului academic european (cum ar fi inovarea curriculei academice, managementul programelor de studii, reconfigurarea proceselor de învățare și predare, guvernanta academică ș.a.) poate asigura rolul de „Observator” pentru învățământul superior responsabil cu monitorizarea implementării coordonatelor strategice vizate. Astfel, un colectiv de excelență, cu rol de grup de lucru / de supervizare / de implementare la nivel european / la nivel de FOR EU / la nivel de alianțe, reprezintă o necesitate imperioasă pentru succesul acestor direcții de dezvoltare, având posibilitatea de a considera chiar o autentică profesionalizare a experților selectați și asigurarea unei structuri sustenabile în acest sens.
- Prin prisma experienței intense deja acumulate în cadrul proceselor de cooperare transnațională din cadrul Alianței CIVIS și a rolului direct în oferirea unor direcții precise de inovare a componentelor educaționale la nivel european, în direcția construirii de Diplome Europene și a adoptării micro-creditelor („micro-credentials”) în curricula academică formală, Universitatea din București se alătură activ acestor demersuri și își exprimă sprijinul pentru toate acțiunile viitoare în direcția dezvoltării spațiului academic european.